

KULTUR

Kommentarer

Hvilke motiver vil nå bli lovlige for den som vil gifte seg?

Les Inger Anne Olsen

side 3

FREDNING. Kulturminneloven åpner for bruk av midlertidig fredning. En slik beskyttelse kunne trolig reddet Nordli gård i Sørum kommune fra å bli revet.

Kulturminner trenger beskyttelse

52

Kommentar

LOTTE SANDBERG, kommentator

SIST VÅR GA Riksrevisjonen uttrykk for sterk bekymring over at norske kulturminner går tapt. Den omfattende rapporten – en knallhard kritikk av Miljøverndepartementet spesielt og norsk kulturminneforvaltning generelt – trekker blant annet frem at det i altfor liten grad gjøres vedtak om midlertidig fredning av bygninger.

Nordli gård fra 1700-tallet ble, utrolig nok, jevnet med jorden 9. oktober. Nøy-

aktig to uker senere hadde Jørn Holme sin første arbeidsdag som landets nye riksantikvar – og kan ikke lastes for udåden.

Kulturminneloven. Det må likevel, i ettertankens lys, være lov å spørre hvorfor Riksantikvaren, direktorat og faginstans for forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer, valgte ikke å bruke det handlingsrommet som kulturminneloven jo åpner for.

Det er gammelt nytt at kulturminner trenger beskyttelse, det er vel også derfor vi har en kulturminnelov. Men trolig er ikke beskyttelsen god nok, og Holme etterlyser i Aftenposten 13. november en «frys-bestemmelse for å vinne tid» i saker som rivingen av Nordli gård.

Til tross for at beslutningsprosessene visstnok har vært «korrekte», eksisterer ikke lenger Nordli gård. Konklusjonen kan neppe bli annet enn at kultur-

minner ikke har nødvendig beskyttelse. Spørsmålet er om et vedtak om midlertidig fredning kunne forhindre den skandaløse rivingen. Blir ikke kulturminneloven godt nok brukt, kunne Riksantikvaren gjort mer?

Selvstyreproblemer. Det knytter seg spenning til hvorvidt Jørn Holme vil representere et brudd med det gamle regimet, eller fortsette i samme spor. Forhåpentlig har han innsikt og mot nok til å benytte det eksisterende lovverket effektivt, og dermed den makten som allerede ligger der som verktøy. Det forventes at Riksantikvaren styrker sin rolle fremfor å videreføre det gamle regimets svakheter.

Men, flere enn Riksantikvaren må ta ansvar. I dag har kommuner og fylkeskommuner utstrakt politisk selvstyret i kulturminnevernaker. Rivingen av Nordli gård er – også – et typisk på lokal vanskjøtsel.

Trolig bør de kommuner og fylkeskommuner som ikke gjør jobben sin, for eksempel ved å overstyre fagpersoner, settes under statlig administrasjon. Kanskje kan det regionale ansvaret flyttes til Fylkesmannen, som ikke er underlagt politikere.

Bygningsloven fastslår at eiere av fredede/verneverdige bygninger har vedlikeholdsplikt, men skal få dekket sine merkostnader. Myndighetene bør følge opp dette langt mer effektivt enn i dag.

Innen 2020. Riksrevisjonen forventer at Miljøverndepartementet sørger for at innen 2020 er det årlige tapet av kulturminner minimalisert. I tillegg skal fredede kulturminner være sikret og holde et ordinært vedlikeholds nivå, mens et representativt utvalg av kulturminner skal være fredet.

Rivingen av Nordli gård kan ikke beskrives som en god begynnelse.

lotte.sandberg@aftenposten.no